

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІДЕРСТВА У ЗДОБУВАЧІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Прямкова І. Г.

студентка 5 курсу ОР бакалавр
спеціальності 053 «Психологія» ФПСР

Керівник: Курова А. В.

доктор психологічних наук, доцент кафедри
соціальної психології, ФПСР

Сучасне розуміння лідерства все більше переходить від традиційної моделі до динамічної. Аналітичне мислення, вміння ефективно взаємодіяти з іншими, навички адаптації в умовах невизначеності, емпатія тепер є невід’ємними рисами справжнього лідера [3].

У сучасних дослідженнях лідерства (Акімова Т. Ю. [1], Белікова Ю. В. [2], Олійник І. В. [4], Якушко Н. О. [6]) формування лідерських якостей розуміється як складний процес, який відбувається іноді протягом всього життя,

однак пік цього розвитку припадає на період отримання освіти, зокрема на період студентства [1].

Водночас широкомасштабний перехід до дистанційної форми навчання ставить нові виклики як перед здобувачами, так і перед наявною системою освіти. Лідерські компетенції, які традиційно набувалися в умовах безпосередньої взаємодії, тепер повинні формуватися без фізичної присутності.

Розуміння того, як сучасні здобувачі освіти розвивають лідерські якості в цифровому просторі, і того, яким чином освітнє середовище може впливати на цей процес, стає надзвичайно важливим для створення професійної спільноти та загального розвитку суспільства [5].

Проведене дослідження спрямоване на вивчення лідерської поведінки та емоційного інтелекту здобувачів вищих навчальних закладів, які працюють у дистанційному режимі навчання.

Включення тесту емоційного інтелекту нарівні з оцінкою лідерських якостей є важливим, адже емоційний інтелект є сукупністю якостей, що підтримує здатність лідера до ефективної взаємодії, побудови відносин і прийняття рішень [2, 4].

Дане дослідження психологічних особливостей лідерства проводилося за допомогою методики діагностики лідерських здібностей (Є. Жаріков, Є. Крушельницький) та методики діагностики емоційного інтелекту (Н. Холл). Вибір даних методик обумовлений їх специфікою та цільовим фокусом на окремі аспекти лідерства та особистісного розвитку.

Базою дослідження є Одеський національний університет ім. І.І.Мечникова. Респондентами виступили 30 здобувачів освіти 4 та 5 курсу дистанційної форми навчання ФПСР. 15 із них займали керівні посади в студентському

самоврядуванні, а 15 такого досвіду не мали. Результати проведеного дослідження наведені в табл.1.

Таблиця 1.

Достовірність відмінностей між показниками лідерських якостей та емоційного інтелекту в групах студентів із досвідом та без досвіду керівництва (t-критерій Стьюдента)

Шкали: Студенти, які займали керівні посади студенти, які не займали керівні посади. Значимість відмінностей: Лідерські якості 26.47 26.27 $t = 0.11$ при $\rho = 0.91$

Емоційна обізнаність 12.40 11.33 $t = 0.67$ при $\rho = 0.51$

Керування емоціями 3.53 3.87 $t = - 0.16$ при $\rho = 0.87$

Самомотивація 8.93 9.40 $t = - 0.25$ при $\rho = 0.80$

Емпатія 13.400 9.67 $t = 2.33$ при $\rho = 0.03$

Розпізнавання емоцій 12.07 3.47 $t = 1.93$ при $\rho = 0.06$

Загальний рівень EI 50.33 42.73 $t = 1.36$ при $\rho = 0.19$

Примітка: відмінності достовірні при $\rho < 0.05$.

Таким чином було виявлено, що здобувачі, які займали керівні посади, показали значно вищий рівень емпатії, що може свідчити про те, що управлінський досвід сприяє розвитку здібностей до розуміння та відчуття емоцій інших.

Здобувачі, які займали керівні посади, також мають достатньо високі та гранично значущі показники за шкалою «Розпізнавання емоцій». Ця тенденція до високих показників може вказувати на важливість розвитку цієї здібності для лідерів.

Щодо інших шкал «Лідерські якості», «Емоційна обізнаність», «Керування емоціями», «Самомотивація» і

«Загальний рівень емоційного інтелекту», не було виявлено статистично значущих показників. Це може свідчити про однаковий рівень розвитку цих здібностей серед здобувачів, незалежно від їхнього досвіду у керівництві.

У вигляді висновків, підкреслимо, що завдяки проведеному теоретико-емпіричному дослідженню була встановлена кореляція між показниками лідерських якостей та емоційного інтелекту в групах здобувачів із досвідом та без досвіду керівництва. Встановлено, що студенти, які мають досвід зайняття керівних посад, виявили вищі показники емпатії, що може свідчити про важливість цієї здатності для формування лідерських компетенцій. Також була виявлена тенденція до високих показників за шкалою «Розпізнавання емоцій» серед здобувачів, які задіяні в студентському самоврядуванні.

Подальшими перспективами дослідження є емпіричне дослідження психологічних чинників розвитку лідерських якостей здобувачів, зокрема в аспектах взаємозв'язку з емоційним інтелектом та іншими особистісними характеристиками.

Література

1. Акімова Т. Ю. Формування лідерських якостей молоді як необхідна умова розвитку держави. Публічне управління та регіональний розвиток. 2021. 14. С. 850-868.
2. Белікова Ю. В. Становлення та переваги емоційного лідерства. Український соціум. 2012. № 2(41). С. 7-16.
3. Курова А. В. Емоційно-ціннісна парадигма дослідження психологічного здоров'я в умовах невизначеності. Габітус: «Гельветика». 2022. Вип. 39. С. 217-223.
4. Олійник І. В. Роль емоційного інтелекту в ефективному лідерстві. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2023. Вип.16. С. 222-228.

5. Ткаченко Л. В., Хмельницька О. С. Особливості впровадження дистанційного навчання в освітній процес закладу вищої освіти. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2021. № 75, Т. 3. С. 91-96.

6. Якушко Н. О. Теоретичні засади дослідження лідерства у вітчизняній та зарубіжній управлінській науці. Держава та регіони. Серія: Державне управління. 2018. № 1(61). С. 25-30.